

Signalizačná správa ÚKSÚP

Približne 3 roky sa v Slovenskej republike rýchlo šíri neeurópska **vrťivka orechová** (*Rhagoletis completa*) pochádzajúca zo Severnej Ameriky. Od 14.12.2019 tento škodca podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 2016/2031 už nepatrí medzi karanténnych škodcov. Hlavným hosťiteľom vrťivky orechovej sú druhy rodu orech (*Juglans*). Dospelce možno pozorovať od júla až do augusta, v poľných podmienkach dokážu prežiť až 40 dní. K základným príznakom prítomnosti vrťivky orechovej patria vpichy na šupke, ktoré vznikli po kladení vajíčok. Okolo vpichov šupka postupne hnedne až sčernie. V miestach napadnutia pozorujeme larvy. Potom, ako larvy plod opustia, zostávajú v šupke chodbičky, šupka mäkné a môže zhníť. V prípade skorého napadnutia sú plody scvrknuté, mäknú a opadávajú zo stromu. Škodca vytvára jednu generáciu za rok.

Z mechanických spôsobov ochrany odporúčame **na jar (najneskôr v máji)** pokryť zem fóliou, resp. netkanou textíliou, čím sa zabráni vyletaniu vyliahnutých dospelcov z pôdy. **V priebehu sezóny** odporúčame do koruny stromu inštalovať **žlté lepové dosky**, ktoré svojou farbou lákajú škodcu (okolo 5 ks podľa veľkosti koruny), ktoré je potrebné vymieňať približne každé 2-3 týždne. **Chemická ochrana** je zameraná predovšetkým na likvidáciu dospelcov ešte pred nakladením vajíčok. S chemickou ochranou je potrebné začať najneskôr začiatkom júla a v 7 až 14-dňových intervaloch ju opakovať do doby asi 1 mesiac pred zberom. Vajíčka nakladené po tomto termíne už nemajú dostatok času na vývoj a spôsobenie škody. V súčasnosti nie je v Slovenskej republike autorizovaný žiadny prípravok na ochranu rastlín proti tomuto škodcovi. Proti húseniciam všeobecne na ovocných stromoch sú povolené Karate Zeon 5 CS a Lambdol. V Českej republike sú proti vrťivke orechovej autorizované 3 prípravky, a to Calypso 480 SC, Decis Protech a Spintor.

Na jeseň je vhodné v prípade výskytu vrťivky orechovej opadané a napadnuté plody odstrániť a spáliť. Odporúča sa taktiež odstraňovanie voľne rastúcich a opustených orechov v okolí sadov. Po jesennom opade listov odporúčame dôkladnú likvidáciu všetkých opadaných častí stromu a následne mechanickú kultiváciu pôdy, napr. rýľovaním.

Koncom apríla až začiatkom mája býva pravidelne pozorované rojenie múch **míneryky pórovej**, ktorá poškodzuje hlavne cibuľu z jesennej alebo skorej jarnej výsadby. Upozorňujeme na možnosť využiť **prikrývanie** porastov ešte pred začiatkom rojenia **netkanými textíliami**, ktoré je potrebné vykonať čo najskôr. Najčastejšie sa používajú textílie s hmotnosťou 17 gramov na m². Porasty sa prikrývajú tak, aby textília presahovala za okraj porastu aspoň 20 cm. Proti odviatiu vetrom sa okraj textílie zaťaží pôdou, prípadne kameňmi alebo latkami. Textília sa z porastu odstráni až vtedy, keď pomínie nebezpečenstvo náletu škodcu. Pri jarnej generácii míneryky to býva najskôr v druhej polovici mája. Chemická ochrana je možná prípravkami Decis Protech (aj v malospotrebiteľskom balení), Scatto a iba v malospotrebiteľskom balení Sanium Ultra v období hromadného rojenia dospelcov, čo bude pravdepodobne v 3. dekáde apríla, až do začiatku liahnutia lariev.

Ing. Stanislav Barok
ÚKSÚP – OOR
6.4.2020